

UBND QUẬN BẮC TỪ LIÊM
PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

ĐỀ CHÍNH THỨC

ĐỀ KIỂM TRA HỌC KỲ 1

NĂM HỌC: 2019 – 2020

MÔN: TOÁN LỚP 9

Thời gian làm bài: 90 phút

Bài I. (2,0 điểm)

Cho hai biểu thức:

$$A = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} \text{ và } B = \frac{2\sqrt{x}}{x-9} - \frac{2}{\sqrt{x}+3} \text{ với } x > 0; x \neq 9$$

- 1) Tính giá trị của biểu thức A khi $x = 4$;
- 2) Rút gọn biểu thức $M = A : B$;
- 3) Tìm các giá trị của x để $3\sqrt{x} + 5 = 2M$.

Bài II. (2,0 điểm)

- 1) Thực hiện phép tính: $3\sqrt{8} - \sqrt{50} - \sqrt{(\sqrt{2}-1)^2}$
- 2) Giải các phương trình sau:
  - a) $\sqrt{x^2 - 6x + 9} = 1$
  - b) $2\sqrt{12x} - 3\sqrt{3x} + 4\sqrt{48x} = 17$

Bài III. (2,0 điểm)

Cho hàm số $y = (m + 1)x + 6$ (1) với $m \neq -1$.

1) Vẽ đồ thị hàm số (1) khi $m = 2$.

2) Gọi đồ thị của hàm số (1) là đường thẳng (d), tìm m để đường thẳng (d) cắt đường thẳng $y = 5x + m - 2$ tại một điểm nằm trên trục tung.

3) Tìm m để khoảng cách từ gốc tọa độ O đến đường thẳng (d) bằng $3\sqrt{2}$.

Bài IV. (3,5 điểm)

Cho điểm M nằm ngoài đường tròn $(O; R)$. Từ M kẻ các tiếp tuyến $MA; MB$ tới đường tròn tâm O ($A; B$ là các tiếp điểm). Gọi H là giao điểm của MO với AB .

1) Chứng minh rằng: Bốn điểm $M; A; O; B$ cùng thuộc một đường tròn.

2) Chứng minh rằng: $MO \perp AB$ tại H

3) Nếu $OM = 2R$ hãy tính độ dài MA theo R và tính số đo các góc $\widehat{AMB}; \widehat{AOB}$?

4) Kẻ đường kính AD của đường tròn (O) , MD cắt đường tròn (O) tại điểm thứ hai là C . Chứng minh rằng: $\widehat{MHC} = \widehat{ADC}$

Bài V. (0,5 điểm)

Cho $x; y$ là các số dương thỏa mãn $x \geq 2y$. Tìm giá trị nhỏ nhất của biểu thức M với $M = \frac{x^2 + y^2}{xy}$.

HƯỚNG DẪN GIẢI

Bài I. (2,0 điểm)

Cho hai biểu thức:

$$A = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} \text{ và } B = \frac{2\sqrt{x}}{x-9} - \frac{2}{\sqrt{x}+3} \text{ với } x > 0; x \neq 9$$

- 1) Tính giá trị của biểu thức A khi $x = 4$;
- 2) Rút gọn biểu thức $M = A : B$;
- 3) Tìm các giá trị của x để $3\sqrt{x} + 5 = 2M$.

Lời giải

- 1) Tính giá trị của biểu thức A khi $x = 4$;

Thay $x = 4$ (thỏa điều kiện xác định) vào biểu thức A , ta được:

$$A = \frac{6}{\sqrt{4}(\sqrt{4}-3)} = \frac{6}{2 \cdot (2-3)} = \frac{6}{2 \cdot (-1)} = \frac{6}{-2} = -3$$

2) Rút gọn biểu thức $M = A : B$;

$$M = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} : \left(\frac{2\sqrt{x}}{x-9} - \frac{2}{\sqrt{x}+3} \right)$$

$$M = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} : \left[\frac{2\sqrt{x}}{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)} - \frac{2(\sqrt{x}-3)}{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)} \right]$$

$$M = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} : \left[\frac{2\sqrt{x}}{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)} - \frac{2\sqrt{x}-6}{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)} \right]$$

$$M = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} : \frac{2\sqrt{x} - 2\sqrt{x} + 6}{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)}$$

$$M = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} : \frac{6}{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)}$$

$$M = \frac{6}{\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)} \cdot \frac{(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)}{6}$$

$$M = \frac{6(\sqrt{x}+3)(\sqrt{x}-3)}{6\sqrt{x}(\sqrt{x}-3)}$$

$$M = \frac{\sqrt{x}+3}{\sqrt{x}}$$

3) Tìm các giá trị của x để $3\sqrt{x} + 5 = 2M$.

$$3\sqrt{x} + 5 = 2M \Leftrightarrow 3\sqrt{x} + 5 = 2 \cdot \frac{\sqrt{x} + 3}{\sqrt{x}}$$

$$\Leftrightarrow \frac{\sqrt{x}(3\sqrt{x} + 5)}{\sqrt{x}} = \frac{2\sqrt{x} + 6}{\sqrt{x}}$$

$$\Rightarrow \sqrt{x}(3\sqrt{x} + 5) = 2\sqrt{x} + 6$$

$$\Leftrightarrow 3x + 5\sqrt{x} = 2\sqrt{x} + 6$$

$$\Leftrightarrow 3x + 5\sqrt{x} - 2\sqrt{x} - 6 = 0$$

$$\Leftrightarrow 3x + 3\sqrt{x} - 6 = 0$$

$$\Leftrightarrow 3(x + \sqrt{x} - 2) = 0$$

$$\Leftrightarrow x + \sqrt{x} - 2 = 0$$

$$\Leftrightarrow x - \sqrt{x} + 2\sqrt{x} - 2 = 0$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{x}(\sqrt{x} - 1) + 2(\sqrt{x} - 1) = 0$$

$$\Leftrightarrow (\sqrt{x} - 1)(\sqrt{x} + 2) = 0$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{x} - 1 = 0 \text{ hoặc } \sqrt{x} + 2 = 0$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{x} = 1 \text{ hoặc } \sqrt{x} = -2 \text{ (vô lý)}$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{x} = 1$$

$$\Leftrightarrow x = 1 \text{ (thỏa điều kiện)}$$

Vậy $x = 1$ thì $3\sqrt{x} + 5 = 2M$

Bài II. (2,0 điểm)

1) Thực hiện phép tính: $3\sqrt{8} - \sqrt{50} - \sqrt{(\sqrt{2} - 1)^2}$

Lời giải

$$\begin{aligned}
 & 3\sqrt{8} - \sqrt{50} - \sqrt{(\sqrt{2} - 1)^2} \\
 &= 3\sqrt{2^2 \cdot 2} - \sqrt{5^2 \cdot 2} - |\sqrt{2} - 1| \\
 &= 3\sqrt{2^2 \cdot 2} - \sqrt{5^2 \cdot 2} - (\sqrt{2} - 1) \\
 &= 3 \cdot 2\sqrt{2} - 5\sqrt{2} - \sqrt{2} + 1 \\
 &= 6\sqrt{2} - 5\sqrt{2} - \sqrt{2} + 1 \\
 &= (6 - 5 - 1)\sqrt{2} + 1 \\
 &= 1
 \end{aligned}$$

2) Giải các phương trình sau:

a) $\sqrt{x^2 - 6x + 9} = 1$

b) $2\sqrt{12x} - 3\sqrt{3x} + 4\sqrt{48x} = 17$

Lời giải

a) $\sqrt{x^2 - 6x + 9} = 1 \Leftrightarrow \sqrt{(x - 3)^2} = 1, (\text{Điều kiện: } x \in \mathbb{R})$

$$\Leftrightarrow |x - 3| = 1$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} x - 3 = 1 \\ x - 3 = -1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 1 + 3 \\ x = -1 + 3 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 4 \\ x = 2 \end{cases}$$

Vậy $x = 2; x = 4$

$$b) 2\sqrt{12x} - 3\sqrt{3x} + 4\sqrt{48x} = 17$$

$$\Leftrightarrow 2\sqrt{2^2 \cdot 3x} - 3\sqrt{3x} + 4\sqrt{4^2 \cdot 3x} = 17$$

$$\Leftrightarrow 2 \cdot 2\sqrt{3x} - 3\sqrt{3x} + 4 \cdot 4\sqrt{3x} = 17$$

$$\Leftrightarrow 4\sqrt{3x} - 3\sqrt{3x} + 16\sqrt{3x} = 17, \text{ (Điều kiện: } 3x \geq 0 \Leftrightarrow x \geq 0)$$

$$\Leftrightarrow (4 - 3 + 16)\sqrt{3x} = 17$$

$$\Leftrightarrow 17\sqrt{3x} = 17$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{3x} = 17 : 17$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{3x} = 1$$

$$\Leftrightarrow 3x = 1$$

$$\Leftrightarrow x = \frac{1}{3} \text{ (thỏa điều kiện)}$$

$$\text{Vậy } x = \frac{1}{3}$$

Bài III. (2,0 điểm)

Cho hàm số $y = (m + 1)x + 6$ (1) với $m \neq -1$.

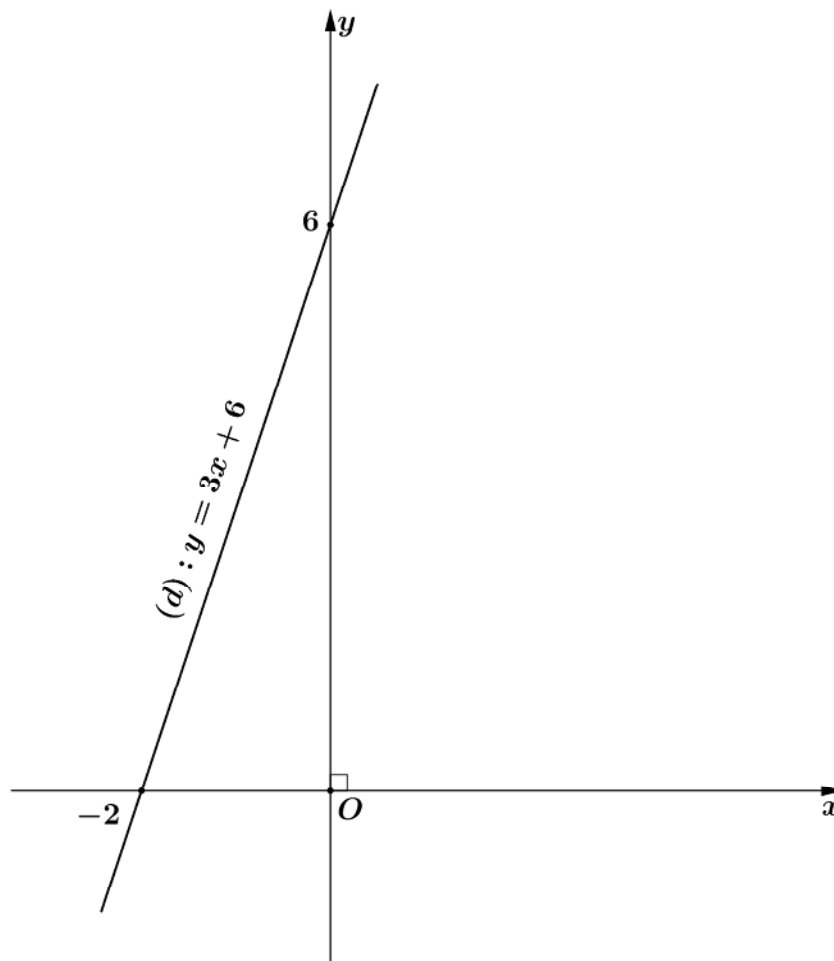
1) Vẽ đồ thị hàm số (1) khi $m = 2$.

Lời giải

Khi $m = 2$, ta có: $y = (2 + 1)x + 6 = 3x + 6$

x	0	-2
$y = 3x + 6$	6	0

Đồ thị hàm số $y = 3x + 6$ là đường thẳng đi qua điểm $(0;6)$ và điểm $(-2;0)$.

2) Gọi đồ thị của hàm số (1) là đường thẳng (d) , tìm m để đường thẳng (d) cắt đường thẳng $y = 5x + m - 2$ tại một điểm nằm trên trục tung.

Lời giải

$$(d): y = (m + 1)x + 6$$

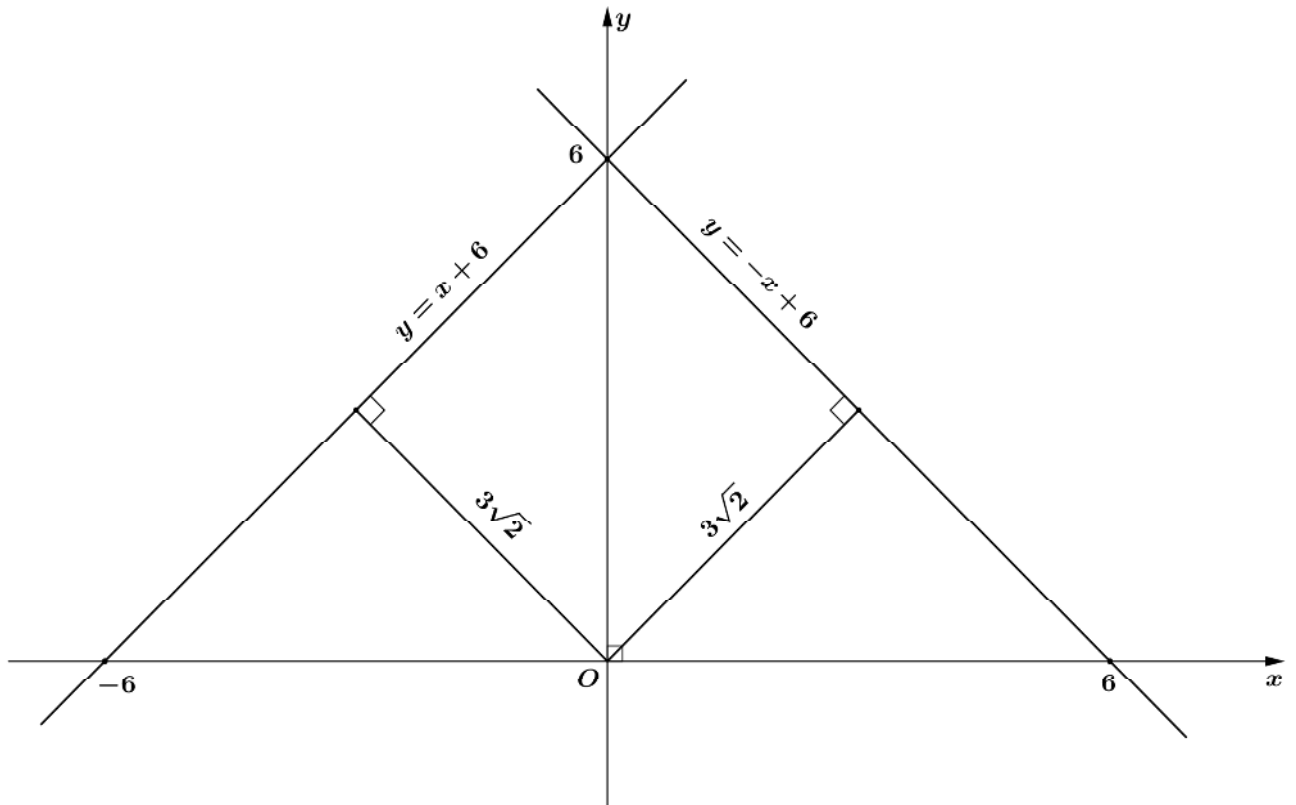
Đường thẳng (d) cắt đường thẳng $y = 5x + m - 2$ tại một điểm

$$\text{nằm trên trục tung} \Leftrightarrow \begin{cases} m + 1 \neq 0 \\ m + 1 \neq 5 \\ m - 2 = 6 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} m \neq -1 \\ m \neq 4 \\ m = 8 \end{cases} \Leftrightarrow m = 8$$

Vậy $m = 8$ thì đường thẳng (d) cắt đường thẳng $y = 5x + m - 2$ tại một điểm nằm trên trục tung.

3) Tìm m để khoảng cách từ gốc tọa độ O đến đường thẳng (d) bằng $3\sqrt{2}$.

Lời giải

Đồ thị hàm số $y = (m+1)x + 6$ với $m \neq -1$ là đường thẳng cắt trục Ox tại điểm $A\left(\frac{-6}{m+1}; 0\right)$ và cắt trục Oy tại điểm $B(0; 6)$

Suy ra: $OA = \left|\frac{-6}{m+1}\right| = \frac{6}{|m+1|}$ và $OB = |6| = 6$

Kẻ $OH \perp AB$ tại H thì OH chính là khoảng cách từ O đến đường thẳng (d) .

Theo hệ thức lượng trong tam giác vuông, ta có:

$$\frac{1}{OH^2} = \frac{1}{OA^2} + \frac{1}{OB^2}$$

$$\Leftrightarrow \frac{1}{(3\sqrt{2})^2} = \frac{1}{\frac{36}{(m+1)^2}} + \frac{1}{36}$$

$$\Leftrightarrow \frac{1}{18} = \frac{(m+1)^2}{36} + \frac{1}{36}$$

$$\Leftrightarrow \frac{1}{18} = \frac{(m+1)^2 + 1}{36}$$

$$\Leftrightarrow \frac{2}{36} = \frac{(m+1)^2 + 1}{36}$$

$$\Leftrightarrow (m+1)^2 + 1 = 2$$

$$\Leftrightarrow m^2 + 2m + 1 + 1 = 2$$

$$\Leftrightarrow m^2 + 2m + 2 = 2$$

$$\Leftrightarrow m^2 + 2m + 2 - 2 = 0$$

$$\Leftrightarrow m^2 + 2m = 0$$

$$\Leftrightarrow m(m+2) = 0$$

$$\Leftrightarrow m = 0 \text{ hoặc } m + 2 = 0$$

$$\Leftrightarrow m = 0 \text{ (thỏa điều kiện) hoặc } m = -2 \text{ (thỏa điều kiện)}$$

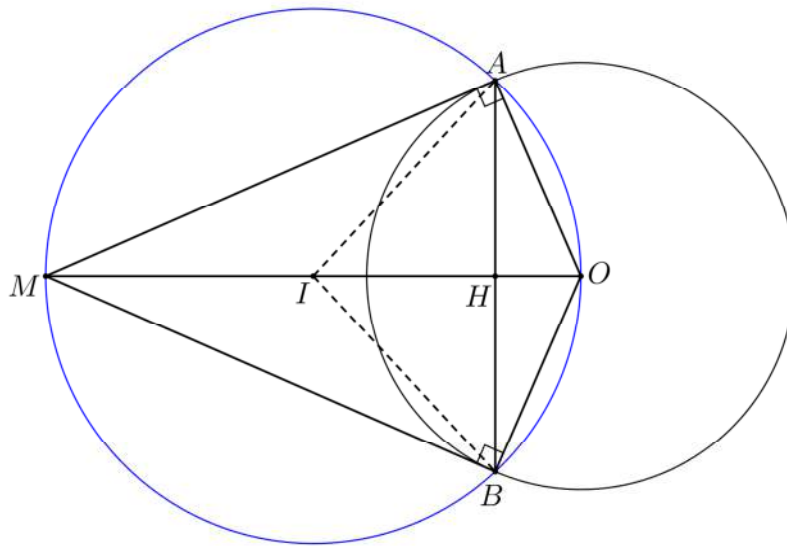
Vậy $m = 0$; $m = -2$ thì khoảng cách từ gốc tọa độ O đến đường thẳng (d) bằng $3\sqrt{2}$.

Bài IV. (3,5 điểm)

Cho điểm M nằm ngoài đường tròn $(O;R)$. Từ M kẻ các tiếp tuyến $MA; MB$ tới đường tròn tâm O ($A; B$ là các tiếp điểm). Gọi H là giao điểm của MO với AB .

1) Chứng minh rằng: Bốn điểm $M; A; O; B$ cùng thuộc một đường tròn.

Lời giải

Gọi I là trung điểm của đoạn thẳng OM .

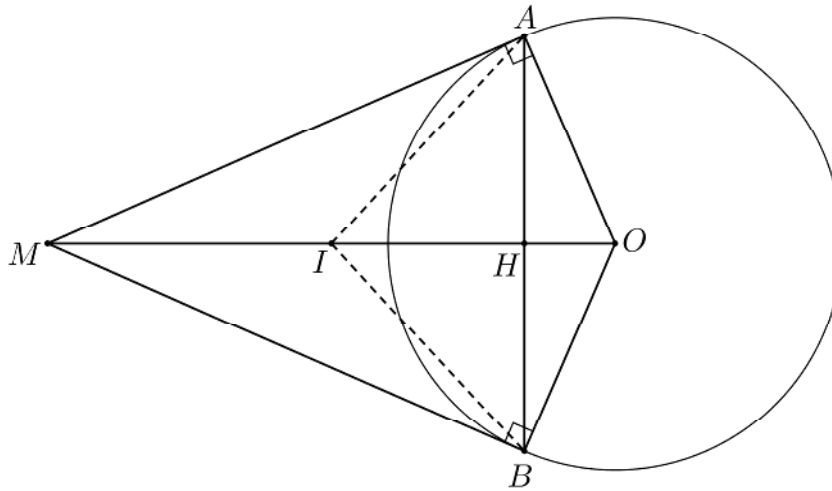
$\triangle OAM$ vuông tại A , có đường trung tuyến AI ứng với cạnh huyền OM nên $AI = \frac{OM}{2}$ hay $IA = IO = IM$ ①

Tương tự: $\triangle OBM$ vuông tại B , có đường trung tuyến BI ứng với cạnh huyền OM nên $BI = \frac{OM}{2}$ hay $IB = IO = IM$ ②

Từ ① và ② suy ra: $IA = IB = IO = IM$

Vậy bốn điểm $M; A; O; B$ cùng thuộc một đường tròn.

2) Chứng minh rằng: $MO \perp AB$ tại H

$MA; MB$ là hai tiếp tuyến của đường tròn $(O; R)$

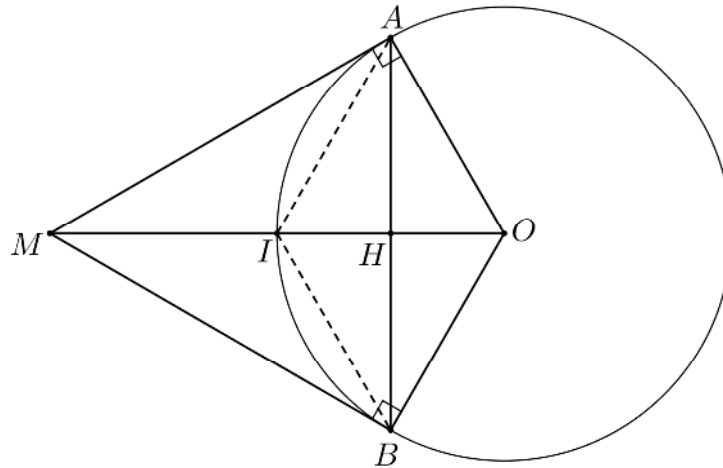
Theo tính chất của hai tiếp tuyến cắt nhau, ta có: $MA = MB$

Mặt khác: $OA = OB = R$

$\Rightarrow OM$ là đường trung trực của đoạn thẳng AB .

Suy ra: $MO \perp AB$ tại H

3) Nếu $OM = 2R$ hãy tính độ dài MA theo R và tính số đo các góc $\widehat{AMB}$; $\widehat{AOB}$?

Xét $\triangle OAM$ vuông tại A , theo định lí Pitago, ta có:

$$OM^2 = OA^2 + AM^2$$

$$\Rightarrow AM^2 = OM^2 - OA^2 = (2R)^2 - R^2 = 4R^2 - R^2 = 3R^2$$

$$\Rightarrow AM = R\sqrt{3}$$

$$\tan \widehat{AMO} = \frac{OA}{AM} = \frac{R}{R\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{3}}{3} \Rightarrow \widehat{AMO} = 30^\circ$$

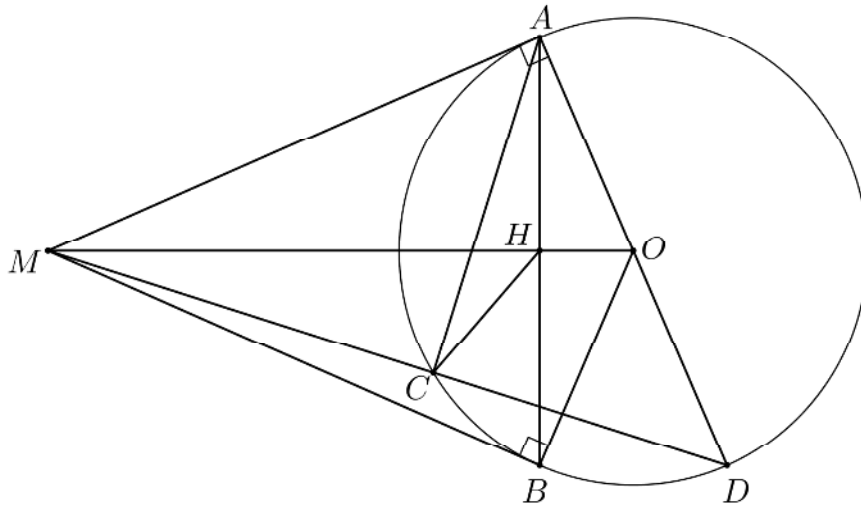
$\Rightarrow \widehat{AMB} = 2 \cdot \widehat{AMO} = 2 \cdot 30^\circ = 60^\circ$ (vì MO là tia phân giác của $\widehat{AMB}$, tính chất của hai tiếp tuyến cắt nhau).

Xét $\triangle OAM$ vuông tại A có: $\widehat{AMO} + \widehat{AOM} = 90^\circ$

$$\Rightarrow \widehat{AOM} = 90^\circ - \widehat{AMO} = 90^\circ - 30^\circ = 60^\circ$$

$\Rightarrow \widehat{AOB} = 2 \cdot \widehat{AOM} = 2 \cdot 60^\circ = 120^\circ$ (vì OM là tia phân giác của $\widehat{AOB}$, tính chất của hai tiếp tuyến cắt nhau).

4) Kẻ đường kính AD của đường tròn (O) , MD cắt đường tròn (O) tại điểm thứ hai là C . Chứng minh rằng: $\widehat{MHC} = \widehat{ADC}$

Xét $\triangle OAM$ vuông tại A , đường cao AH

Theo hệ thức lượng trong tam giác vuông, ta có: $MH \cdot MO = AM^2$

$\triangle ACD$ có: $OA = OC = OD = R$ hay $OC = \frac{AD}{2}$

$\Rightarrow \triangle ACD$ vuông tại C (Tam giác có đường trung tuyến ứng với một cạnh và bằng nửa cạnh ấy)

$\Rightarrow AC \perp MD$

Xét $\triangle MAD$ vuông tại A , đường cao AC

Theo hệ thức lượng trong tam giác vuông, ta có: $MC \cdot MD = AM^2$

Khi đó: $MH \cdot MO = MC \cdot MD$

$$\Rightarrow \frac{MH}{MD} = \frac{MC}{MO}$$

Xét $\triangle MHC$ và $\triangle MDO$ có:

$\widehat{OMD}$ là góc chung;

$$\frac{MH}{MD} = \frac{MC}{MO} \text{ (cmt)}$$

Do đó: $\triangle MHC \sim \triangle MDO$ (c.g.c)

$$\Rightarrow \widehat{MHC} = \widehat{MDO} \text{ hay } \widehat{MHC} = \widehat{ADC}$$

Bài V. (0,5 điểm)

Cho $x; y$ là các số dương thỏa mãn $x \geq 2y$. Tìm giá trị nhỏ nhất của biểu thức M với $M = \frac{x^2 + y^2}{xy}$.

Lời giải

Ta có: $x \geq 2y \Leftrightarrow \frac{x}{y} \geq 2$

$$M = \frac{x^2 + y^2}{xy} = \frac{x^2}{xy} + \frac{y^2}{xy} = \frac{x}{y} + \frac{y}{x} = \left(\frac{x}{4y} + \frac{3x}{4y} \right) + \frac{y}{x}$$

$$M = \frac{x}{4y} + \frac{y}{x} + \frac{3}{4} \cdot \frac{x}{y}$$

Áp dụng bất đẳng thức Cauchy cho hai số dương $\frac{x}{4y}$ và $\frac{y}{x}$, ta

$$\text{được: } \frac{x}{4y} + \frac{y}{x} \geq 2\sqrt{\frac{x}{4y} \cdot \frac{y}{x}} = 2 \cdot \frac{1}{2} = 1$$

$$\text{Suy ra: } M = \frac{x}{4y} + \frac{y}{x} + \frac{3}{4} \cdot \frac{x}{y} \geq 1 + \frac{3}{4} \cdot 2 = 1 + \frac{3}{2} = \frac{5}{2}$$

$$\text{Dấu “=” xảy ra khi } \begin{cases} \frac{x}{4y} = \frac{y}{x} \\ \frac{x}{y} = 2 \end{cases} \Leftrightarrow x = 2y$$

Vậy $\text{Min}M = \frac{5}{2}$ khi $x = 2y$.